

Bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst 2021-2030

Samenwerking Waterketen Noord-Kennemerland Zuid

Verbinden met (afval-)water

Versie november 2020

Deze versie van de overeenkomst is een compilatie
van de door de deelnemers afzonderlijk ondertekende samenwerkingsovereenkomsten
van gemeente Beverwijk en Heemskerk, waterschap (HHNK) en drinkwaterbedrijf Noord-Kennemerland Zuid

Bestuursakkoord Water (2011)

In 2011 is het landelijk Bestuursakkoord Water gesloten met een looptijd tot en met 2020. Een groot deel van het akkoord gaat over de waterketen: het leveren van drinkwater en het inzamelen en verwerken van vuil water en overtollig hemelwater. De doelen van het akkoord ten aanzien van de waterketen staan bekend als de 3K's: kosten besparen, de kwaliteit van het beheer verhogen en de personele kwetsbaarheid verminderen. Samenwerking tussen gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijf is een belangrijk mechanisme om de doelen te kunnen realiseren.

Samenwerkingsafspraken Noorderkwartier (2014)

Die samenwerking was in 2011 nog beperkt en er bleek enige druk nodig vanuit de landelijke Visitatiecommissie, onder leiding van voormalig minister Karla Peijs, om de samenwerking op gang te brengen. De gezamenlijke rapportage vanuit Noorderkwartier (HHNK) aan de Visitatiecommissie heeft als leidraad gediend voor de samenwerking de afgelopen jaren.

Convenant Noord-Kennemerland Zuid (2014)

Tegelijk met de rapportage aan de Visitatiecommissie is een bestuurlijk convenant over de regionale samenwerking binnen Noord-Kennemerland Zuid gesloten. Het convenant geeft aan hoe de doelen uit het Bestuursakkoord Water gerealiseerd kunnen worden in de regio en legt afspraken vast over organisatie en kostenverdeling. Bij dit convenant hoorde een rapport met daarin de regionale feiten en kansen voor nadere samenwerking tussen de partijen. De gemeente Uitgeest was destijds ook een partij. Met ambtelijke fusie van Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo (BUCH) is gemeente Uitgeest destijds aangehaakt bij de huidige regio Alkmaar.

Water en rioleringsplan Beverwijk en Heemskerk 'Verbinden met water' (2017)

Dit gezamenlijk plan geeft aan hoe gemeenten Beverwijk en Heemskerk invulling geven aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Uniek is dat dit plan verbreed is door de relatie met het stedelijk water mee te nemen. Dit plan is zowel door de gemeenten Beverwijk en Heemskerk als het hoogheemraadschap bestuurlijk vastgesteld.

Resultaten 2010-2020

Jaarlijks is het doelbereik gemonitord, zowel voor heel Noorderkwartier als voor deelregio's zoals Noord-Kennemerland Zuid en individuele organisaties. In 2020 is op basis van begrotingscijfers geconstateerd dat Noord-Kennemerland Zuid de besparingsdoelstelling heeft behaald en dat een behoorlijke verbetering van de kwaliteit en afname van de kwetsbaarheid is gerealiseerd. Voor de regio Noorderkwartier zijn de resultaten samengevat in de eindrapportage over het Bestuursakkoord Water.

Nieuwe ontwikkelingen

Het werkveld is volop in beweging. Er zijn vele ontwikkelingen in de waterketen en ontwikkelingen die de waterketen direct raken:

- a. *De toegenomen aandacht voor waterkwaliteit.* Het gaat daarbij zowel over de ecologische waterkwaliteit als over microverontreinigingen in afvalwater (o.a. medicijnresten, industriële stoffen, reststoffen uit consumentenproducten, microplastics en antibiotica resistente bacteriën).
- b. *De circulaire economie.* De waterketen biedt kansen om bij te dragen aan de circulaire economie door het terugwinnen van grondstoffen en energie en het hergebruik van gezuiverd afvalwater.
- c. *Energietransitie.* De overstap op andere energiebronnen zal leiden tot ingrepen in de openbare ruimte. Van belang is dat we werkzaamheden slim combineren. Ook de invloed van warmtenetten op de temperatuur in het drinkwaternet verdient veel aandacht.

- d. *Toegankelijke data.* Om opgaven en werkzaamheden slim te combineren en af te stemmen is het van belang om inzicht te hebben in elkaars systemen en plannen. Dit vraagt om informatiebronnen die gemakkelijk ontsloten kunnen worden en elkaars taal spreken.
- e. *Cybersecurity.* Het leveren van drinkwater en het verwerken van afvalwater en hemelwater zijn processen die van vitaal belang zijn voor de samenleving. Een goede bescherming tegen ongewenste digitale ingrepen in de processen is nodig.
- f. *Ruimtelijke adaptatie.* Het klimaat verandert. Thema's als wateroverlast bij extreme neerslag, droogte, bodemdaling en de kwetsbaarheid van de waterketeninfrastructuur bij overstromingen raken direct aan de waterketen.
- g. *Omgevingswet*

In 2022 treedt de Omgevingswet in werking. We zullen er voor moeten zorgen dat de maatschappelijke doelen van het stedelijk waterbeheer en de bescherming van de zoetwatervoorraden voor de drinkwatervoorziening een plek krijgen in de Omgevingsvisies en waterbeleidsplannen. Door de decentralisatie van lozingsregels voor huishoudens en veel typen bedrijven, zullen we lokaal afwegingen moeten maken welke regels worden toegepast.

Samenwerkingsovereenkomst Noorderkwartier 2021-2030

De intensieve samenwerking die de afgelopen jaren is ontstaan en de fraaie resultaten die daarbij zijn bereikt, vormen de aanleiding om ook de komende jaren de samenwerking voort te zetten en gezamenlijk in te spelen op de nieuwe ontwikkelingen. Voor de regio Noorderkwartier zijn voor de periode 2021-2030 nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt tussen gemeenten, waterschap en drinkwaterbedrijf.

Samenwerkingsovereenkomst Noord-Kennemerland Zuid 2021-2030

De onderhavige overeenkomst voor Noord-Kennemerland Zuid geeft speerpunten aan voor de regio en regelt praktische zaken zoals budgetten en organisatie.

Samen ontwikkelen we door

Gemeenten en waterschap

Wij -gemeenten en hoogheemraadschap binnen Noord-Kennemerland Zuid- hebben de afgelopen jaren in het kader van het landelijk Bestuursakkoord Water uit 2011 intensief samengewerkt bij het invullen van de waterketentaken: het verwerken van afvloeiend hemelwater, het aanpakken van grondwaterproblemen, het inzamelen, transporteren en zuiveren van stedelijk afvalwater en het produceren en leveren van drinkwater. In aanvulling op de samenwerking binnen Noord-Kennemerland Zuid is ook nauw samengewerkt met de andere deelregio's binnen Noorderkwartier: Noordkop, West-Friesland, regio Alkmaar en Zaanstreek Waterland. Wij hebben door de samenwerking de verwachte kostenstijging fors beperkt, de kwaliteit van het beheer verhoogd en de personele kwetsbaarheid verlaagd. Deze samenwerking in de waterketen willen we voortzetten om verder te verbeteren en effectief in te spelen op de vele nieuwe ontwikkelingen (zie kader 'Achtergrond').

Focus

Volksgezondheid

De waterketen levert een wezenlijke bijdrage aan de volksgezondheid. Die focus op volksgezondheid blijft van belang, zeker in een tijd waarin we ons steeds bewuster worden van risico's van ziekteverwekkers en ongewenste stoffen in water, zoals medicijnresten en de vele industriële verontreinigingen (er zijn meer dan 1500 zeer zorgwekkende stoffen bekend). Het vraagt om een doelmatige beheersing van bedrijfsprocessen 'van bron tot tap' (drinkwater) en van 'inname tot lozing en hergebruik' (afvalwater).

Voor het proces 'afvalwater' is samenwerking tussen gemeenten en waterschap van eminent belang. De afvalwaterketen vormt één fysiek systeem, maar de verantwoordelijkheden voor inzameling, transport en zuivering van afvalwater zijn verdeeld tussen beide partijen.

Anders omgaan met hemelwater

Tegelijk zien we toenemende aandacht voor het anders omgaan met hemelwater: vasthouden van water om droogte te voorkomen en tijdelijk bergen van water om wateroverlast bij extreme neerslag te voorkomen.

Afspraken

Afspraken Noorderkwartier

Afspraken
Noorderkwartier

- Wij onderschrijven de afspraken die in de bestuurlijke overeenkomst Samenwerking Waterketen Noorderkwartier 2021-2030 zijn vastgelegd. De onderstaande speerpunten gelden daarbij voor Noord-Kennemerland Zuid en zullen met prioriteit worden opgepakt in de vorm van (clusters van) projecten. Voor de overige afspraken geldt dat zij in de reguliere uitvoering van waterketentaken worden opgepakt, waarbij kansen worden benut als deze zich voordoen.

Speerpunten Noord-Kennemerland Zuid

Functioneren
afvalwaterketen

- In samenspraak met Omgevingsdiensten krijgen gemeenten en waterschap meer zicht en grip op indirecte lozingen: de lozingen vanuit bedrijven op de gemeentelijke riolering.
- We verbeteren het functioneren van de afvalwaterketen door overstortingen van het vuilwatersysteem terug te brengen. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor zogenaamde foutaansluitingen, dat zijn aansluitingen van vuilwater op regenwaterriool en vice versa.
- De plannen om het vuilwatersysteem te verbeteren leggen we vast in afvalwaterakkoorden die bilateraal tussen de gemeente en het waterschap worden opgesteld.
- Het functioneren van de afvalwaterketen wordt gemonitord door middel van metingen in het systeem. De afvalwaterketen is een 'open' systeem met aanvoer van vuilwater en hemelwater. Op basis van metingen kunnen analyses gemaakt worden van het feitelijk functioneren van de afvalwaterketen.
- Om asset management in te kunnen vullen is het noodzakelijk om goed zicht te hebben op de aanwezige voorzieningen. Data moeten op orde en uitwisselbaar zijn. Dit vraagt om specifieke expertise en daarin werken we nauw samen met het waterschap.
- We stimuleren het gebruik van het gebruik van Geografische Informatie Systemen (GIS) om plannen af te kunnen stemmen en om opgaven binnen een regio, wijk of straat te kunnen combineren. Daarnaast gebruiken we ook GIS voor de analyse van het functioneren van de afvalwaterketen. We investeren in kennisontwikkeling om het effectieve gebruik van GIS te stimuleren.

Data op orde en
inzichtelijk

Visie en strategie

- Om tot echte optimalisatie te kunnen komen ontwikkelen we een visie voor de drinkwatervoorziening en afvalwaterverwerking in onze regio. Hierbij kijken we naar de effecten van nieuwe ontwikkelingen, houden contact met alle partijen binnen de zuiveringskring, beschouwen de waterkwaliteitseisen, leggen de koppeling met klimaatadaptatie, hebben oog voor nieuwe technieken en benoemen de mogelijkheden van hergebruik van energie, grondstoffen en water. Dit vertalen we naar strategische water- en rioleringsplannen.

Optimaliseren waterketen

- Om verschillende redenen zijn ingrepen in de openbare ruimte nodig: vervanging van boven- en ondergrondse infrastructuur, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie e.d.. Om overlast voor bewoners en bedrijven zo veel mogelijk te beperken en kosten te besparen is een goede afstemming van plannen nodig binnen organisaties en tussen organisaties, zowel publiek als privaat. Gemeenten nemen de regie om tot effectieve afstemming van plannen te komen.
- Naast goed functioneren is doelmatig beheeren van de waterketen van belang. We willen kostenbewust en kosteneffectief handelen. We hanteren daarvoor de principes van asset management: we combineren ligging, functie en toestand van onze voorzieningen om te komen tot een goede afweging van prestaties, risico's en kosten bij het bepalen van beheerinspanningen en vervangingsinvesteringen.

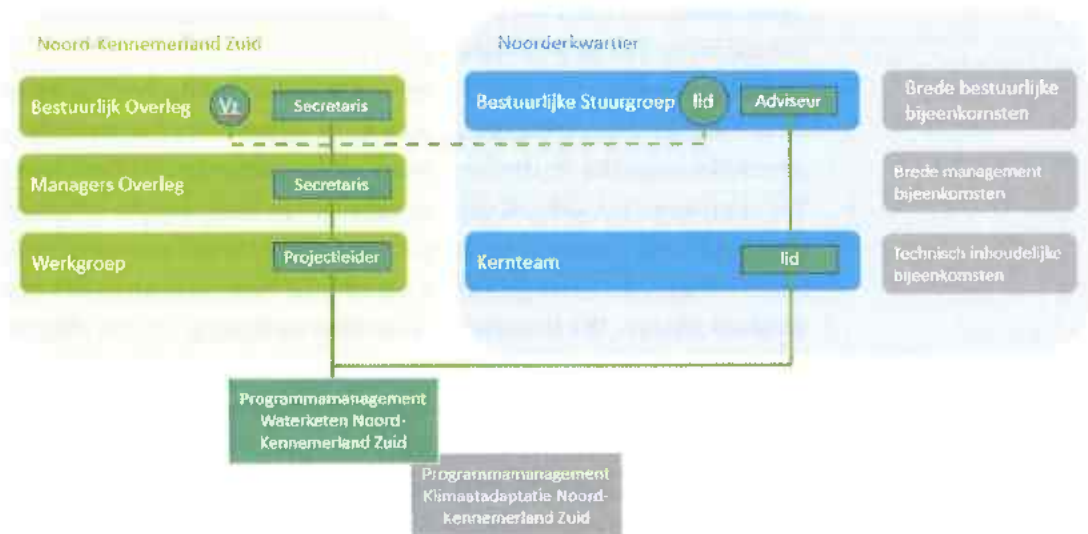
Organisatie van de samenwerking

Verantwoordelijkheden onveranderd

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de partijen blijven onveranderd. Wij zijn als overheden en publieke uitvoeringsorganisatie zuiver in onze verantwoordelijkheden en helpen elkaar in het realiseren van de afspraken. We geven ruimte om te komen tot de maatschappelijk meest gewenste oplossingen; organisatiegrenzen staan die oplossingen niet in de weg.

Organisatie in beeld

De organisatie van de samenwerking is in onderstaand schema weergegeven.

Noord-Kennemerland Zuid

Bestuurders

- Het bestuurlijk overleg bestaat uit betrokken wethouders van de deelnemende gemeenten en portefeuillehouder(s) van HHNK.
- De bestuurders kiezen uit hun midden een voorzitter. Bij ondertekening van deze overeenkomst is dhr. G.J.W. de Vries de voorzitter van het overleg.
- Het bestuurlijk overleg geeft richting aan het proces, bespreekt voortgang en

- ontwikkelingen en evalueert de uitvoering van de bestuurlijke overeenkomst.
- Managers
    - De managers zien toe op de beschikbaarheid van mensen en middelen, toetsen de doelrealisatie en stimuleren de samenwerking.
    - De managers zorgen voor voldoende personele inzet ten behoeve van de uitvoering van het werkprogramma.
  - Vakinhoud
    - De werkgroep, met vertegenwoordigers van alle gemeenten en HHNK, formuleert een werkprogramma, organiseert de uitvoering en bespreekt de inhoudelijke resultaten
  - Programma management
    - Het programmamanagement zorgt voor de verbinding tussen de bestuurlijke, management en vakinhoudelijke aspecten van de samenwerking. Het programmamanagement vult de rol van secretaris van het bestuurlijk en management overleg en zit de werkgroep voor.
    - Bij ondertekening van de overeenkomst vervult Christiaan Leerlooijer van gemeente Heemskerk de rol van projectleider en hij neemt als zodanig ook deel aan het kernteam Noorderkwartier. Tijdens de looptijd van deze overeenkomst kan de werkgroep en/of (kunnen) de managers besluiten om het projectleiderschap onder motivering bij een ander persoon neer te leggen.
  - PWN
    - De focus van afspraken ligt voor een belangrijk deel bij de afvalwaterketen en het grondwater. Waar drinkwater een belangrijke rol speelt (bijvoorbeeld bij de visievorming) participeert PWN in de uitvoering. Voor deze onderwerpen betrekken we PWN op management en bestuurlijk niveau.

Noorderkwartier

- Vijf deelregio's
  - De samenwerking waterketen Noorderkwartier bestaat uit vijf deelregio's: Noordkop, Regio Alkmaar, Noord-Kennemerland Zuid, West-Friesland en Zaanstreek-Waterland. De kracht van de samenwerking vindt zijn basis in de deelregio's. We werken met het principe "Lokaal wat kan, regionaal wat meerwaarde heeft". In alle deelregio's zijn bestuurders, managers en experts betrokken bij de samenwerking.
- Bestuurders
  - De voorzitter van het bestuurlijk overleg Noord-Kennemerland Zuid is tevens lid van de bestuurlijke stuurgroep Noorderkwartier. De bestuurlijke stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van alle deelregio's, portefeuillehouder(s) van HHNK en een bestuurder van PWN. De bestuurlijke stuurgroep geeft richting aan het proces op Noorderkwartier niveau.
  - Besluiten die gevolgen hebben voor individuele gemeenten, waterschap of drinkwaterbedrijf kunnen alleen genomen worden na akkoord van de individuele partij.
- Kernteam Noorderkwartier
  - Elke deelregio kent een projectleider/procesregisseur/programmamanager van de samenwerking. Deze projectleiders, aangevuld met een vertegenwoordiger van HHNK en PWN vormen samen het kernteam Noorderkwartier. Het kernteam wijst uit haar midden een voorzitter aan. Het kernteam identificeert de onderwerpen waarbij samenwerking op het niveau van Noorderkwartier meerwaarde heeft en legt deze vast in een uitvoeringsprogramma met begroting. Het kernteam initieert en faciliteert de samenwerking op Noorderkwartier niveau en bereidt bijeenkomsten van de stuurgroep voor.

Klimaatadaptatie

- Klimaatadaptatie
  - Klimaatadaptatie is een onderwerp dat sinds het verschijnen van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie eind 2017 volop in beweging is.

- Kernteam**
  - Klimaatadaptatie kent vele raakvlakken met onderwerpen binnen de waterketen.
  - In Noord-Kennemerland Zuid, maar ook in andere deelregio's, zijn teams ontstaan die zich specifiek richten op klimaatadaptatie (in het organisatieschema aangeduid als programmamanagement klimaatadaptatie). Het programmamanagement waterketen en het programmamanagement klimaatadaptatie zorgen voor een strakke inhoudelijke afstemming.
- Bestuurders**
  - Ook op Noorderkwartier niveau is een kernteam klimaatadaptatie actief.
- Noorderkwartier**
  - In Noord-Kennemerland Zuid worden ontwikkelingen en samenwerkingsvraagstukken rond ruimtelijke adaptatie afgestemd met de MRA.
  - Op Noorderkwartier niveau is de organisatie van de bestuurlijke aansturing van de samenwerking op het gebied van ruimtelijke adaptatie en waterketen nog in ontwikkeling. Bij ondertekenen van deze samenwerkingsovereenkomst bespreekt de stuurgroep samenwerking waterketen ook onderwerpen rond ruimtelijke adaptatie.

Voortgang in beeld

- Procesmonitoring samenwerking**
  - Samen met de andere samenwerkingsregio's binnen Noorderkwartier ontwikkelen we een methode om de voortgang van de afspraken jaarlijks in beeld te brengen.
  - In 2025 evalueren we de voortgang tot dan toe en beschouwen of actualisering van de overeenkomst c.q. de monitoring wenselijk is.
- Jaarlijks kosten en opbrengsten in beeld**
  - De waterketenkosten en -opbrengsten leggen we jaarlijks kwantitatief vast. Als referentie hanteren we het jaarlijks prijs gecorrigeerde kostenniveau in 2020. Als de kosten gestegen zijn ten opzichte van dit referentieniveau analyseren we de oorzaken: Is de stijging te verklaren als gevolg van extra inspanningen zoals het klimaat robuust herinrichten van wegen na rioolvervangings of het toepassen van aanvullende zuivering? Door kritisch te zijn over kostenstijgingen sturen we op kosteneffectiviteit en doelmatigheid.

Begroting en kostenverdeling

- Begroting**
  - De samenwerking maakt het mogelijk om taken beter, effectiever en efficiënter op te pakken. Daarom wordt jaarlijks een programma en begroting opgesteld voor de samen uit te voeren acties. De kosten voor dit programma kunnen uit de reguliere inkomsten (rioolheffing, zuiveringsheffing, drinkwaternote) worden gefinancierd.
  - De begroting voor de samenwerking binnen Noord-Kennemerland Zuid wordt door het programmamanagement voorgelegd aan het managers overleg en door hen vastgesteld.
  - De aan Noord-Kennemerland Zuid toegerekende kosten voor samenwerking op Noorderkwartier niveau maken onderdeel uit van de begroting.
- Kostenverdeling**
  - Bij projecten van gemeenten en HHNK is een financiering afgesproken waarbij de gemeenten en het hoogheemraadschap ieder 1/3 deel van de kosten dragen.
  - Bij samenwerkingsprojecten tussen gemeenten onderling worden de externe kosten door de gemeenten gelijk (50/50) verdeeld.
  - Als ook PWN participeert in samenwerkingsprojecten wordt de financiële inbreng van PWN per project bepaald.
- Eigen inzet**
  - Voor de ambtelijke deelname aan de werkgroepen en het uitvoeren van de inhoudelijke projecten worden de benodigde middelen (uren, faciliteiten, etc.) door partijen in principe

zonder vergoeding ter beschikking gesteld, tenzij er in de verhouding een grote onbalans ontstaat. Dan dienen er nadere afspraken te worden gemaakt.

- Het managers overleg bewaakt of er niet te grote verschillen ontstaan in inzet en resultaat per deelnemende partij.

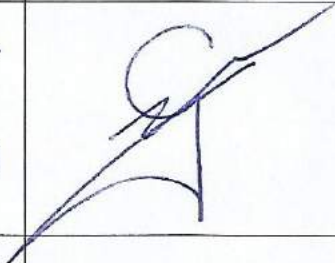
Geldingsduur overeenkomst

10 jaar

Deze overeenkomst treedt in werking na ondertekening door alle partijen. Het kent een looptijd van 10 jaar. Aanpassing van de overeenkomst is alleen mogelijk met toestemming van alle partijen. Elk van de partijen heeft het recht de overeenkomst schriftelijk op te zeggen per de 1^e januari van elk kalenderjaar met een opzegtermijn van zes maanden.

Ondertekening

	Partij	Rechtsgeldig vertegenwoordigd door	Datum	Handtekening
1	Gemeente Alkmaar	Wethouder @@@		
2	Gemeente Beemster	Wethouder @@@		
3	Gemeente Bergen (NH)	Wethouder @@@		
4	Gemeente Beverwijk	~~Wethouder @@@~~ COCO-bw GEMEESTER MR. S.G. FERRARO	01-12-2021	
5	Gemeente Castricum	Wethouder @@@		
6	Gemeente Den Helder	Wethouder @@@		
7	Gemeente Drechterland	Wethouder @@@		

	Partij	Rechtsgeldig vertegenwoordigd door	Datum	Handtekening
8	Gemeente Edam-Volendam	Wethouder W. Runderkamp		
9	Gemeente Enkhuizen	Wethouder D. Luyckx		
10	Gemeente Heemskerk	Wethouder G. de Vries	30-11-2021	
11	Gemeente Heerhugowaard	Wethouder A. Groot		
12	Gemeente Heiloo	Wethouder P. van Diepen		
13	Gemeente Hollands Kroon	Wethouder T. de Groot		
14	Gemeente Hoorn	Wethouder A. Helling		

	Partij	Rechtsgeldig vertegenwoordigd door	Datum	Handtekening
29	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HKNK)	Hoogheemraad M. Leijen	3/12 '21	
30	N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Directeur R. Doedel	29/11 '21	

Bijlage 1:

Relatieve bijdrage per deelnemer aan de samenwerking waterketen Noord-Kennemerland Zuid

In onderstaande tabel is de relatieve bijdrage per deelnemer aan de samenwerking waterketen Noord-Kennemerland Zuid opgenomen.

	Partij	Aantal inwoners per 1-1-2020 [CBS]	Procentuele bijdrage Projecten gemeenten en HHNK	Procentuele bijdrage Projecten gemeenten onderling
1	Gemeente Beverwijk	41.900	33,3%	50%
2	Gemeente Heemskerk	39.100	33,3%	50%
3	HHHK	n.v.t.	33,3%	0%
4	PWN	n.v.t.	p.m.	p.m.